

Vooral na 1945 is het aantal populierenbeplantingen sterk uitgebreid en kon men op vele plaatsen in ons land dit beeld tegenkomen.

Foto: Kolster

langs wegen en perceelsgrenzen wordt gevonden. Het bosareaal van populier en wilg bedraagt in totaal ruim 5.800 ha, terwijl van deze houtsoorten maar liefst 15.350 km weg- en grensbeplantingen voorkomen. De bosstatistiek stelt 1 km qua produktie gelijk aan 0,8 ha bos, zodat 15.350 km overeenkomen met 12.280 ha. Dit betekent dat ruim 2/3 van ons populierehout geproduceerd wordt buiten het bos, veronderstellend dat de leeftijdsklasse-verdeling in beide gevallen vergelijkbaar is. In tabel 1 is de leeftijdsklasseverdeling en in tabel 2 de diameterklasseverdeling aangegeven voor het populierenbosareaal.

Tabel 1. Leeftijdsklassenverdeling in het populieren- en wilgenbos in Nederland.

Leeftijdsklasse	Populier		Wilg	
	hectare	%	hectare	%
1 t/m 9 jaar	3397	59,4	74	69,2
10 t/m 19 jaar	1467	25,6		
20 t/m 29 jaar	593	10,4	32	29,9
30 t/m 39 jaar	227	4,0		
40 t/m 59 jaar	33	0,6	1	0,9
60 jaar en ouder	1	—		
Totaal	5718	100,0	107	100,0

Van de wegbeplantingen is geen leeftijdsklasseverdeling bekend, wel een indeling in diameterklassen. Ook uit deze laatste, voor populier vermeld in tabel 2, is echter een indruk te krijgen van de leeftijdsclassenverhouding.

Tabel 2. De diameterklassen in bos en weg- en grensbeplantingen van populier en wilg.

Diameterklasse (doorsnede van de boom op 1,3 m hoogte)	Populieren- bos		Wilgen- bos		Grens- en weg- beplantingen van populier en wilg	
	ha	%	ha	%	km	%
Minder dan 20 cm	4.241	74,2	71	66,4	8.008	52,2
20-30 cm	745	13,0	24	22,4	4.545	29,6
30-40 cm	518	9,1	7	6,5	1.965	12,8
40-50 cm	188	3,3	5	4,7	584	3,8
50-60 cm	19	0,3	—	—	174	1,1
60-70 cm	7	0,1	—	—	69	0,5
Meer dan 70 cm	—	—	—	—	2	
Totaal	5.718	100,0	107	100,0	15.347	100,0

Uit tabel 1 en 2 blijkt wel dat een zeer groot gedeelte van de populierenbeplantingen jong is; uit tabel 2 valt af te leiden dat dit nog sterker voor de bossen geldt dan voor de grensbeplantingen. Dit betekent dat ook zonder toeneming van de beplante oppervlakte onze populierehoutproduktie nog sterk zal toenemen. Hierop komen wij later terug.

(wordt vervolgd)

INTERESSANTE BEPLANTINGEN

(XI)

Als populierenlanen ouder dan 25 à 30 jaar worden, kunnen ze bij een goede groei een monumentale indruk geven. Helaas moet men constateren dat men steeds minder van die oudere populierenbeplantingen ziet. We moeten wel aannemen dat de zeer hoge prijzen, die tot voor enkele jaren voor populierehout werden betaald, en voorts de daaraan ten grondslag liggende grote vraag naar dit hout, een stimulans zijn geweest om met de kap niet te lang te wachten. Vele beplantingen verdwenen toen na ongeveer 25 jaar of eerder, ook onder omstandigheden waaronder men voordien de populieren langer zou laten staan. Een andere oorzaak van het steeds geringer worden van het aantal imposante populierenlanen zou kunnen zijn dat in de jaren voor en in de laatste wereldoorlog de aanplant van populier sterk is achteruitgelopen. Wij herinneren ons uit gesprekken met prof. Houtzagers, vele jaren geleden, dat deze toen reeds, op grond van die geringe aanplant, voor later een daling van het aantal oude beplantingen en een tijdelijk lagere populierehoutproduktie voorspelde. Wij moeten echter wel aannemen dat in deze situatie weer een wijziging zal komen: Na 1945 is op grote schaal populier aangeplant, terwijl de houtprijzen niet

Aanzicht van de populierenbeplanting langs de Langedijk bij Baak.

Foto: Van der Meiden

meer het hoge niveau halen van enkele jaren geleden.

Toch komen we ook nu nog in ons land af en toe populierenbeplantingen tegen, die een werkelijk imposante indruk maken. Over één daarvan, die bovendien een aantal interessante gegevens levert, willen wij het nu hebben.

Een ieder die de omgeving van Baak goed kent, zal wel eens langs de Langedijk gewandeld of gereden hebben, een zandweg die ten zuid-oosten van Baak, in de Baaksche Mark, naar het zuiden loopt, langs een bos van de heer Helmich te Velp. Deze is ook eigenaar van de aan weerszijden van de Langedijk staande rijen populieren.

Men heeft deze geplaat in het seizoen 1936/37, zodat ze nu ruim 30 jaar oud zijn. Er is bij de aanleg gebruik gemaakt van onbeworteld plantsoen; het gebruik van poten is, zoals reeds eerder in dit blad is beschreven, juist in de Achterhoek tot de huidige tijd toe een veel toegepaste methode geweest.

Behalve het zeer fraaie beeld, dat deze laan juist door die populierenrijen geeft, vielen ons twee dingen op: In de eerste plaats het feit dat de twee rijen populier uit twee rassen bestaan, ten tweede de geringe boomafstand. De laatste is nl. slechts 5 m, voor weg- en grensbeplantingen nogal ongewoon, zij het dat men vooral in de Achterhoek wel eens vaker dichte populierenrijen vindt. Wellicht draagt die geringe plantafstand bij tot het indrukwekkend beeld van deze beplanting.

Een Achterhoekse populierenkenner, de heer Walgemoed te Hengelo (G.), met wie wij over deze beplanting contact hadden, vond zeer opvallend de rechtheid van de stammen en de lengte van het werkhout, dat hij bij een aantal exemplaren op 18 à 20 m schatte.

Wat de rassen betreft: De rij aan de westkant van de laan bestaat uit 'Robusta', die aan de andere kant overwegend uit 'Gelrica'. De laatste maakt een andere indruk dan die wij van 'Gelrica' gewend zijn: De bomen zijn recht, de kroonvorm is ongewoon voor 'Gelrica'. Het blad is echter duidelijk dat van 'Gelrica'. Waarschijnlijk heeft de dichte stand de vorm van de bomen beïnvloed.

De grond, waarop de populieren staan, is van goede kwaliteit, zij het vrij zandig. Er is voldoende vocht beschikbaar. In april stond het water in een aangrenzende sloot op 1,5 m diepte.

De bomen staan, zoals reeds gezegd, op 5 m van elkaar in de rij, terwijl de afstand tussen de aan weerskanten van de weg staande rijen 11 meter is. Aan de buitenkant van elk van de rijen bevindt zich een sloot. De populieren staan ongeveer 1,5 m uit de rand daarvan. De totale breedte van de grasberm is ongeveer 3,5 m. De lengte van de populierenlaan is ongeveer 600 m, zodat er ongeveer 240 populieren staan.

De populieren zien er gezond uit; bij beide rassen ziet men hoger op de stammen bastvlekken, een bij deze leeftijd en bij deze rassen normaal verschijnsel.

De bomen zijn enkele malen opgesnoeid met de snoeibeitel. Volgens de eigenaar vroeg de 'Robusta' in dit opzicht meer onderhoud dan de 'Gelrica'.

De groeigegevens van de populieren zijn vermeld in onderstaande tabel. De cijfers zijn verkregen door meting van hoogte en diameter van 40 bomen per ras.

Duidelijker dan welke foto ook demonstreren deze cijfers om welk een indrukwekkende beplanting het hier gaat. Na 30 jaar is de gemiddelde hoogtegroeï per jaar 1 m geweest, de gemiddelde diktegroeï ruim 1,5 cm voor 'Robusta' en bijna 1,8 cm

Links de 'Robusta', rechts de 'Gelrica', besproken in dit artikel.

Foto: Van der Meiden

voor 'Gelrica', de gemiddelde aanwas per jaar per kilometer niet minder dan 15,3 m³ voor 'Robusta' en 19,0 m³ voor 'Gelrica'. Enerzijds blijkt dat 'Gelrica' niet ten onrechte als de snelstgroeiende van onze oude handelsrassen wordt beschouwd, anderzijds dat 'Robusta' na 30 jaar toch ook een zeer hoge produktie heeft bereikt ondanks alle in omloop zijnde verhalen dat dit ras, na een snelle jeugdgroei, na 20 jaar sterk aftakelt. Helaas beschikken we niet over een meting van de groei in de laatste jaren, hoewel het interessant zou zijn te weten in hoeverre er een verschil in huidige groei bestaat tussen 'Gelrica' en 'Robusta'. In volgende jaren hopen wij deze beplanting weer te kunnen meten; de resultaten daarvan zullen wij zeker ter kennis van de lezers van „Populier” brengen.

Naar de eigenaar ons meedeelde, zal deze beplanting in verband met aflopend pootrecht nog vijf jaar blijven staan, hoewel hij hem als kaprijp beschouwt. Wij kunnen, hoezeer wij deze eigenaar de opbrengst van zijn dertigjarige werk ook gunnen, alleen maar blij zijn dat deze prachtige laan nog enige tijd gespaard zal blijven. Een beter voorbeeld voor de grote betekenis van populier bij de verfraaiing van het landschap is moeilijk denkbaar.

Ir. H. A. van der Meiden

Ras	Leeftijd van de beplanting	Aantal bomen per km	Gemiddelde hoogte (m)	Gemiddelde diameter op borsthoogte (cm)	Gemiddelde inhoud per boom (m ³)	Houtmassa per km (m ³)
'Gelrica'	30 jaar	200	31,7	53,2	2,85	570
'Robusta'	30 jaar	200	30,6	48,3	2,30	460